

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

112. Qui omisit aliqua peccata in confessione ex ignorantia vincibili oblitus, in qua oblivione peccavit lethaliter, nimirum, quia non adhibuit diligentiam necessarium in examinanda conscientia, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

eo tempore in dolore, & detestatione vitæ præteritæ, satis proponitur observantia mandatorum pro eo brevi tempore. Ita Suarez.

2. Sed adversus illum insurgit Tannerus *tom. 4. disput. 4. quest. 6. num. 16.* quia inquit, non video, quomodo hoc probetur, cum semper quandiu homo vivit, peccare possit, ipsum etiam propositum tale petineat aliquo modo ad refarciendam injuriam.

3. Verum sententiam Suarez sequitur Fagundez *in præcept. 2. Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. num. 13.* ubi sic asserit. In nonnullis casibus per accidens sufficit propositum virtuale inclusum in ipsa detestatione peccatorum, ut verbi gratia, in articulo mortis, quando quis omnino est in extremo vitæ articulo, vel quando de ejus vita desperatur, vel est condemnatus ad mortem: nec enim videtur necessarium habere hujusmodi formale propositum cavendi de cætero peccata in futurum. Sufficit enim in hoc casu propositum virtuale inclusum in perfecta detestatione peccatorum. Ita Fagundez.

4. Sed melius dicendum putat Joannes Wiggers *de Sacrament. in supplement. ad 3. part. quest. 1. art. 1. num. 7.* quod in isto articulo, si cogitatio de vita instituenda in futurum non occurrat, possit sufficere sæpius virtuale propositum; quod in seria peccatorum commissorum detestatione includitur: quia animus non tam versatur in cogitationibus de modo vivendi de cætero, quia de vita quasi desperat; & sic per inadvertentiam excusatur à proposito explicito formando. Hæc VViggers.

5. Sed circa præsentem questionem ne deseras videre Doctores, quos ego citavi *in part. 3. tract. 4. resolut. 119.*

6. Nec deseras hic adducere opinionem Patris Lugo *de Sacrament. penitent. disput. 14. sect. 5.* ubi postquam adduxit diversas sententias circa præsentem questionem sic ait. Ego distinguendum existimo: aliquando enim dolor est talis, in quo virtualiter includitur propositum requisitum, & tunc non exigitur ad valorem Sacramenti aliud propositum formale: aliquando verò dolor non includit tale propositum, & requiritur propositum universale præter dolorem. Potest enim dolor esse non ex motivo universali, sed speciali, propter quod penitens dolet de peccatis illis, quæ confitentur; & quidem hic dolor nec virtualiter continet propositum universale non peccandi de cætero, sed ad summum continet propositum non committendi illa peccata, de quibus homo dolet; Alius verò est dolor de peccatis ex motivo aliquo universali comprehendente omnia peccata mortalia, ut si doleat homo propter offensam gravem Dei, propter irreverentiam Dei, propter penas inferni, & carentiam beatitudinis, quæ correspondet omni peccato mortali; & quidem hic dolor virtualiter saltem continet propositum non peccandi mortaliter de cætero. Quando ergo dolor est prioris generis, requiritur propositum universale, cum in ipso actu doloris non contineatur: quando verò dolor est posterioris generis, ipse dolor sufficit ad valorem Sacramenti, cum in se contineat virtualiter tale propositum universale. Impossibile enim est, quod aliquis doleat efficaciter de furto, verbi gratia, præcisè, quia est offensa gravis Dei, & quod simul velit offendere Deum graviter alio peccato diverso, quia per priorem actum odit offensam gravem Dei super omnia: per posteriorem verò vult offensam gravem Dei ad vitandam jacturam alterius boni inferioris: quæ esset contradictio: ergo ille prior actus implicitè extenditur ad vitanda omnia peccata mortalia, quæ sunt graves offensa Dei. Huc usque Pater Lu-

go. Consulendi tamen sunt Penitentes etiam in articulo mortis, ut expresse, & formale propositum habeant de cætero non peccandi.

RESOL. CXII.

Cum quis omisit aliqua peccata in confessione ex ignorantia invincibili obliu, in qua oblivione peccavit lethaliter, nimirum, quia non adhibuit diligentiam necessariam in examinanda conscientia, quaritur, an talis confessio fuerit invalida, & ideo iteranda? Et resolutio hujus questionis pendet ex illa, an detur confessio valida quantum ad substantiam, ita ut non teneatur homo confiteri eadem peccata, atque adeo sit verum Sacramentum confessionis, & nihilominus, quod sit confessio informis, id est, non conferens gratiam; sicuti est verus Baptismus informis in illo, qui baptizatur cum intentione peccandi? Et in §. ultimo hujus resolutionis datur Regula ad cognoscendum, quando preparatio ad confessionem fuerit sufficiens ad validitatem confessionis. Ex part. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 31.

§. 1. **R**esolutio hujus casus pendet ex illa questione, an detur confessio valida quantum ad substantiam, ita ut teneatur homo confiteri eadem peccata, atque adeo sit verum Sacramentum confessionis, & nihilominus, quod sit confessio informis, id est, non conferens gratiam; sicuti est verus Baptismus informis in illo, qui baptizatur, cum intentione peccandi? Partem negativam teneatur Valquez *in 3. part. tom. 4. q. 92. art. 2. & 3. Coninch de Sacram. disp. 4. dub. 5. n. 40. & dub. 11. n. 71.* & Suarez *in 3. part. tom. 4. cum aliis.* Ratio est, quia in tali casu, vel penitens confitetur sua peccata sufficienter, & est sufficienter dispositus, vel non. Si dicatur primum, confessio erit formata; si verò dicatur secundum, nulla est confessio: nam ipsa dispositio est in hac parte pars substantialis Sacramenti. Ergo non potest dari confessio informis. Si respondeas quod talis penitens non est sufficienter dispositus, non tamen cognoscit illam suam dispositionem: contra hanc resolutionem sit secundum argumentum. Vel talis ignorantia est vincibilis, vel invincibilis: si est invincibilis, excusatur omnino a peccato, & sic talis confessio erit formata; si est vincibilis talis ignorantia, est peccatum mortale. Ergo non potest efficere, ut Sacramentum sit validum. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed contraria, communiter recepta in schola D. Thomæ, probabilis etiam mihi videtur, quam reliquis veteribus, sequuntur Sotus *in 4. dist. 18. quest. 3. art. 2. & 3.* Canus *in relect. de penit. p. 5.* Caiet. *in 1. tom. opusc. tract. 5. quest. 5.* & novissimè Joan. de la Cruz *in direct. confes. p. 2. de sacram. penit. q. 3. dub. 9. concl. 2.* Pet. Fay *in add. ad 3. part. q. 9. art. 1. disp. 1.* Simplicianus Mutinus *in sua Theologia moralis de Sacram. penit. q. 30.* Nugn. *in 3. part. tom. 2. q. 9. art. 1. fol. mibi 303.* & Pet. de Ledesma *in summ. tom. 1. tract. de sacram. penit. c. 13. concl. 6. fol. mibi 310.* Martinus de Ledesma *2. p. 4. qu. 8. art. 1. dub. 3.* Covar. *in cap. Alma mater, part. 1. §. 4. n. 13.* & alij. Probatur, quia sicut Baptismus, & alia Sacramenta verè accipi possunt integra secundum essentiam, absque fructu gratia propter pravam dispositionem sulcipientis: Ergo ita & Sacramentum penitentia.

3. Ad argumenta in contrarium, & præcipuè ad secundum, ex quo pendet solutio primi, respondeatur ignorantiam non posse esse rationem formalem, ut conficiatur Sacramentum, posse tamen esse conditionem requisitam. Ex hoc non habet in quantum ipsa ignorantia est peccatum, sed in quantum

Quæ his est
Ref. antec
dens, & vide
Ref. 1. post
præteritam.

tollit peccatum majus, scilicet peccatum ex certa scientia, quod non solum opponitur gratiæ, sed etiam substantiæ hujus Sacramenti. His ita prælibatis, respondeo ad propositam dubitationem negativam ex defectu integritatis contra Vasq. & Suarez ubi supra, potest dari Sacramentum informe, sed validum, sic Nugnus, & Ledesma loc. cit. Et casus erit, quando pœnitens habet sufficientem dolorem, & confitetur omnia peccata, quæ occurrunt memoriæ, ad quod fecit aliqualem diligentiam, sed non ita, ut tota quanta necessaria erat, sed pœnitens ex illa ignorantia mortaliter culpabili, judicavit talem diligentiam sufficientem esse. Licet igitur hæc confessio sit sacrilega, quia scilicet in illa peccat pœnitens mortaliter, tamen valida est, quantum ad substantiam, ita ut non sit iteranda, & non teneatur pœnitens eadem peccata iterum confiteri.

4. Ex hac doctrina recepta, ut dixi, communiter à Thomistis, possunt Confessarij non raro excusare pœnitentes ab onere reiterandi confessiones. Regula verò ad cognoscendum, quando præparatio fuerit sufficiens ad validitatem confessionis iterandæ, vel non iterandæ, hæc est. Si post confessionem plura peccata occurrant memoriæ, quam in confessione explicata sint, non fuit diligentia sufficiens. Si autem occurrant aliqua peccata multo pauciora, quam confessæ, credendum est, quod fuit diligentia sufficiens, & à fortiori fuit sufficiens, ut confessio esset validæ, in similibus casibus non est homo obligatus ad iterandam confessionem; sed debet se accuare de illis peccatis non confessis, & de negligentia saltem ad cautelam. Hæc Nugnus ubi supra, quæ Confessariis ad tollendos scrupulos multum plausibilia futura esse confido; & est sententia communis Patrum Dominicanorum.

RESOL. CXIII.

An deriu confessio valida, sed informis non solum respectu examinis, sed etiam respectu doloris? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 65.

§. 1. Negativam sententiam docet novissimè doctus Turrian. de Sacram. pœn. disp. 28. dub. 1. Layman in Theol. mor. lib. 5. tr. 6. c. 9. n. 2. & alij, quos adduxi in ref. 37. tr. miscellan.

2. Si affirmativam sententiam (ut ibi à notavi) docet communiter schola D. Thomæ, & præter decem Doctores ibi citatos, tenet etiam hanc opinionem ex Theologis Societatis Jesu Pater Henricus in sum. lib. 5. c. 11. n. 1. ubi sic asserit. Integra per se & ex intentione dicitur illa confessio, (& conjuncta verum Sacramentum informe (nempe quod ob aliquod impedimentum frustratur fructu gratiæ) ut si ex ignorantia accessit bona fides. Quidam tamen falso negant dari Sacramentum Pœnitentiæ informe. Est ergo verum Sacramentum, primò quando pœnitens integrè confitetur cum aliquo formali dolore, & proposito excludente voluntatem peccandi, & tamen non habet dispositionem primæ gratiæ à Christo institutam. Nec impeditur veritas Sacramenti, si insufficientis sit dolor, ex mortali negligentia, aut ignorantia quadam culpabili; nam concurrunt omnia ad veritatem Sacramenti requisita. Secundo, si quis ex negligentia, & ignorantia culpabili oblitus est quorundam mortalium, ut si multis peccatis, & variis negotiis irretitus, conscientie suæ latebras accuratè non perquisivit, & mentem in animo habuit facere integram confessionem.

nem. Hæc omnia Henriquez. Unde minimè dubitandum est hanc sententiam probabilissimam esse in praxi, & ideo possunt Confessarij excusare pœnitentes à reiteratione confessionis, quando fuerit informis ex defectu doloris, vel examinis. O quam suave, & leve est jugum Domini!

RESOL. CXIV.

An confessio facta ex fine veniali sit valida? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 212.

§. 1. Hic casus potest in praxi sæpius accidere, & affirmativam sententiam docet Sylvest. ver. Confessio 1. q. 7. asserens, Sacramentum pœnitentiæ quando suscipitur principaliter ex quocumque alio fine, quam remissionis peccatorum, esse invalidum; quia hæc sola est principalis effectus Sacramenti; ergo ea sola est principaliter intendenda.

2. Sed si hæc opinio esset vera, plures confessiones essent iterandæ; & ideo contrariam sententiam tenendam esse puto cum Soto in 4. dist. 18. q. 3. arr. 3. Vasq. in 3. p. tom. 4. q. 9. 2. art. 3. dub. 2. & aliis. Dico igitur Sacramentum Pœnitentiæ non fieri invalidum quocumque fine suscipiatur, dum in eo non peccatur mortaliter, quamvis ex eo principaliter, & tanquam ex motivo suscipiatur, dum etiam suscipiatur ex fine remissionis peccatorum, quamvis minus principaliter, & tantum impulsivè. Ratio est, quia ex eo, quod hoc modo suscipitur, non deficit intentio suscipiendi Sacramentum. Ergo non ex eo fit invalidum, quia valor Sacramenti tantum pendet ex dicta intentione, & ex partibus essentialibus illius. Sed hæc omnia ad sunt in casu nostro. Ergo, &c.

RESOL. CXV.

An mendacium de peccato veniali, quod est totalis materia confessionis, sit peccatum mortale? Et quid, si tantum sit materia partialis? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 95. aliàs 76.

§. 1. Affirmativè respondent communiter DD. Navarrus in cap. fratres de pœnit. disp. 5. sup. doctrina, contenta in hac Resol. n. 18. Layman in Theol. mor. lib. 4. tr. 6. cap. 8. n. 15. Coninch de Sacram. disp. 6. dub. 3. n. 8. Fagundez præcept. 2. lib. 3. cap. 2. n. 10. Angelus verb. confessio, n. 57. Armilla eodem verb. §. 6. Filiucius tom. 1. tr. 7. c. 4. n. 112. Megala in 1. p. lib. 5. c. 8. n. 7. Villalobos in sum. tom. 1. tr. 9. dub. 41. n. 4. Sotus in 4. dist. 18. q. 2. arr. 4. Suarez tom. 4. disp. 22. sect. 10. n. 6. & alij communiter. Et ratio est, ait Suarez; quia pœnitens in tali casu mentiendo efficit Sacramentum nullum, quia nulla materia apponitur formæ.

2. Sed Philippus Faber publicus Theologiæ Professor in Academia Patavina novissimè in tr. de pœnit. in 4. sent. disp. 17. quest. unica, disp. 14. cap. 3. n. 51. docet mendacium veniale, etiam quando est tota materia confessionis, esse tantum peccatum veniale. Ad rationem verò, quod forma redditur falsa, & nullum Sacramentum, respondet idem evenire cum materia est partialis; nam etiam quis partialiter mentiens, facit ut ex illa parte forma sit falsa, & sit sacrilegium: sicut qui proferret formam consecrationis simul super panem triticeum, & hordeaceum, non minus peccaret, quam si supra hordeaceum tantum. Nec valet responsio Suarez, quod non est par ratio de Eucharistia, & de forma confessionis.